

УДК 338.48

Ніна Карпенко

*доцент,
доцент кафедри туристичного
та готельного бізнесу*

Михайло Логвин

*канд. геогр. наук, доцент
доцент кафедри туристичного
та готельного бізнесу,
Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»*

ТУРИЗМ У РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ: РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Туризм наприкінці ХХ століття, завдяки стрімкому розвитку глобалізаційних процесів, став не лише однією з найдинамічніших галузей, але й потужним структурним компонентом багатьох національних, регіональних та і світової економік. За даними звіту Всесвітньої ради з туризму та подорожей (WTTC), підготовленого спільно з “Oxford Economics”, внесок індустрії туризму у світовий ВВП у 2019 році становить 10,4%. За окремими прогнозами, він мав би у 2028 році зрости до 11,7% ВВП [2].

Від 50-х років ХХ ст, коли почав здійснюватися регулярний облік міжнародних туристичних потоків, та до 2020 року не було відзначено жодного значного спаду темпів зростання міжнародного туризму, незважаючи на низку істотних регіональних та глобальних викликів, зокрема таких, як природні катаклізми, теракти, епідемії, військові конфлікти. Однак таку багаторічну позитивну тенденцію зламала пандемія COVID-19, яка фактично майже повністю на два роки зупинила туристичний бізнес. Більшість країн світу одна за одною почали вживати обмежувальних заходів, як на пересування в межах країни, в'їзд до неї, так і на закордонні поїздки. По суті це був перший з часів закінчення другої світової війни суттєвий глобальний чинник, який «відкинув» світову туристичну галузь за основними

показниками на десятки років назад. В таких умовах країни почали вживати адаптаційних заходів, перш за все, до тих секторів економіки, які постраждали найбільше. Серед них був і туризм. Першим почав оговтуватися внутрішній туризм, який, у зв'язку з міждержавними карантинними обмеженнями та поступовим їх пом'якшенням всередині країн, отримав додаткові можливості для розвитку, оскільки запити громадян на подорожі почали знову зростати, а кордони багатьох країн для іноземних туристів ще залишалися закритими. Саме цей чинник відіграв позитивну роль у формуванні відносно потужних внутрішніх туристичних потоків до українських курортних дестинацій, що розташовані у Причорноморсько-Азовському (влітку 2021 року) та Карпатському (особливо на початку зимового сезону 2021–2022 рр.) регіонах. Про це зазначали не лише експерти та туристичні оператори, а й компанії мобільного зв'язку, які фіксували значну кількість абонентів у цей час на українських курортах [1].

Варто також зазначити, що з квітня – травня 2021 року з'явилася позитивна тенденція й у міжнародному туризмі. Чимало відомих європейських, африканських та азійських курортів, звісно з дотриманням певних карантинних вимог, знову почали функціонувати.

Новим випробуванням не лише для української туристичної галузі, а й для європейського туристичного ринку стало повномасштабне військове вторгнення російської федерації в Україну. У зв'язку з цим, у нашій країні припинили роботу усі цивільні аеропорти, значна частина підприємств сфери гостинності та туристичного бізнесу закрилася, особливо в тих регіонах, які потрапили під тимчасову окупацію, інша частина – у так званих «тилових» регіонах – перепрофілювалася на волонтерську роботу (евакуація та розміщення переселенців). Звісно, що запит на туристичні послуги в умовах війни різко зменшився, але, варто зазначити, він все одно існує. Міські екскурсії, відвідування музеїв, гастротури, купання у водоймах, майстер-класи для дітей, велопрогулянки, гірські походи, лікувально-оздоровчі послуги є можливими на тих територіях, які не окуповані та відносно далеко відстані від лінії зіткнення. Насамперед це Карпатський регіон, а також Тернопільська, Хмельницька Вінницька, Черкаська, Полтавська області. Однак рекреаційно-туристична діяльність навіть на цих територіях повинна чітко регламентуватися вимогами безпеки, які розробляють регіональні та місцеві військові адміністрації. Саме до них

необхідно звертатися, плануючи рекреаційно-туристичну діяльність та розробляючи туристичні маршрути й екскурсійні програми для розуміння того, чи безпечним є туризм у регіоні (конкретному населеному пункті) та, які локації можна чи заборонено відвідувати. Так, зокрема, у теперішній час сплави, походи, прогулянки та екскурсії по маршрутах біля критичної інфраструктури, військових та стратегічних об'єктів заборонені по всій Україні; в умовах воєнного стану заборонено проводити масові заходи (фестивали, концерти тощо); недоступними також є туристичні об'єкти, наближені до кордонів з Білоруссю; існують регіональні відмінності в обмеженні відвідування деяких гірських маршрутів (зокрема, у прикордонній зоні Закарпатської області), водойм (наприклад, пляжно-купальну діяльність заборонено в Одеській та Миколаївській областях через замінування Чорного моря), лісів (на Волині повна заборона, у Львівській Хмельницькій та Тернопільській областях відвідувати дозволено, але заборонено розпалювати багаття і в'їжджати у ліс на транспорті) [3].

Загалом, варто наголосити, що навіть в умовах війни туризм має розвиватися, оскільки, як відомо, цікаві подорожі, екскурсійні та оздоровчі програми дають змогу швидше позбутися наслідків стресового стану, в який потрапили усі громадяни нашої країни, а особливо ті, які пережили окупацію, чи вимушене війною переселення.

Ключові слова: туризм, глобальні виклики, війна, регіон.

Список використаних джерел

1. Внутрішній туризм в Україні – на підйомі через COVID-19. Чи надовго? – URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishniy-turyzm-v-ukraini-covid19/30726545.html> (дата звернення: 27.09.2022).
2. Зайцева В. Проблеми, перспективи та тенденції розвитку туризму у світі / Зайцева В. // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.). – Одеса : ОНЕУ, 2019. – С. 59–62.
3. Подорожі під час війни: де дозволено відпочивати і як безпечно організувати мандрівку. – URL: <https://life.pravda.com.ua/travel/2022/06/20/249177/> (дата звернення: 27.09.2022).